Intre hotarele Macedoniei traiesc intre 150 000 si 250 000 de aromani. Aromanii din Macedonia sau macedo-romanii s-au facut cunoscuti in mod deosebit, prin impresionanta lor constiinta nationala, pe care si-au pastrat-o de-a lungul intregii lor istorii.

Desi grecii, «nomazi ai Olimpului», nu erau prea departe de stadiile vietii pastorale ale aromanilor, ei nu pierdeau prilejul de a-si sustine cu mandrie «superioritatea», considerand ca tot ce nu este «elin» este «barbar». Ceea ce grecii au castigat pe urma expansiunilor lor maritime nu le-a creat insa, complexe de inferioritate macedonenilor care, pe langa originea lor «sanatoasa» traco-ilirica, se bazau si pe influenta de care au beneficiat de pe urma procesului de romanizare de care au avut din plin parte, atata vreme cat, din secolul II d. Ch., Macedonia a devenit provincie romana. Macedo-romanii si aromanii in general au stiut ca, printr-o «lupta indarjita» (Gh. Zbuchea), sa-si pastreze identitatea de neam si sa «supravietuiasca», atat in fata triburilor slave cu care, din sec. al VI-lea au venit in contact, cat si impotriva ocupatiei otomane, sub care au intrat din sec. al XV-lea si s-a prelungit pana in sec. XX.

Dupa o scurta «epoca de aur a romanismului» in Balcani, in care *Societatea de Cultura Macedo-Romana*, sub *George Murnu*, avea in vedere chiar si o statalitate a lor, a urmat, odata cu anul 1913 (Pacea de la Bucuresti), o perioada negativa data de impartirea aromanilor intre cele patru tari balcanice. (…)

Aromanii din Macedonia si-au castigat un nume frumos si in domenii economice mai rafinate, pe care grecii le considerau ca sunt numai de competenta lor. Pentru aceasta, este cazul sa facem precizarea ca exponentii de valoare ai vietii spirituale a atenienilor din perioada lor de stralucire erau reprezentati, printre altii de Sofocle, Temistocle, Tucidide si Demostene, care erau de origine traca sau mixta.

In sfarsit, pentru calitatile  mecedonenilor, de care au dat dovada in domeniul tehnicii militare, este suficient sa-l mentionam aici pe regele de origine traca Filip al II-lea si, cu deosebire, pe fiul acestuia, Alexandru Macedon (Alexandru cel Mare), pentru modul in care au stiut sa puna in valoare «arta si tehnica militara macedoneana».

O alta dovada a aprecierilor de care s-au bucurat si se bucura si astazi aromanii – si

cu deosebire macedonenii – o vedem si in faptul ca in cunoscutul ziar romanesc de la Toronto, « *Cuvantul Romanesc*» (editor *George Balasu*), prin grija regretatului jurnalist si poet *Zahu Pana*
, acest «print al culturii aromane», paginile cu cei mai vrednici luptatori anticomunisti sunt de regula ocupate de figuri luminate de aromani sau macedo-romani. (…)

Raspanditi in grupuri mai compacte, in jurul localitatilor Bitolia, Stip, Struga sau pe Valea Vardarului, aromanii de aici duc, in primul rand, lipsa de scoli. Este de presupus ca un colegiu aromanesc, de genul celui care a existat in Bitola pana in 1940, ar umple un gol adanc resimtit.

Daca este un adevar ca aromanii fac parte din poporul roman si daca tot atat de adevarat este ca limba lor este un dialect al limbii romane, atunci nici un efort facut in acest domeniu pentru a-i sustine in continuare nu trebuie sa ni se para prea mare. Pe langa obligatiile care, in asemeni cazuri, revin oamenilor politici si Guvernelor, un cuvant care poate cantari foarte greu il au lingvistii, filologii, folcloristii, etnografii, demografii, istoricii si oamenii de cultura.

* Text preluat din lucrarea « Romanii din jurul Romaniei » lucrare coordonata de Prof. Dr. Doc. Ion Gherman, Ed. Vremea, 2003